

Kongsfestini á Strondum

Sjóvar sóknar søga
er heiti á bók, sum Sjóvar bygðaráð gevur út á almenningi samkomu í Bygdarhúsinum á Strondum sunnudagin 18. oktober kl. 15.

Fyri sløkum 10 árum síðan heitti bygðaráðið á Strondum á teir fyra, Nicodemus Rasmussen, Jógvan Jensen, Hilmar Kass og Edmundi Garði um í felag at finna fram til, hvussu arbeitt átti at verða við at fáa skrivað eina bygðarsøgu. Hetta jattaðu teir. Seinni varð semja um, at bygðarsøgan skuldi fevna um alla kommununa, og tí varð Rasmus Skorheim á Selatrað eisini valdur í nevndina. Nevndin skipaði seg við Edmundi í Garði sum formanni, og tá ið hann doyði, varð Erhard Johansen valdur í nevndina í hansara stað.

Nevndin samdið um at leggja fyrri við eini ættarsøgu, tó avmarkað til kongsfestini á Strondum. Semja var um, at Nicodemus Rasmussen skuldi skriva bókina. Nevndin skuldi tó við jøvnum millumbili koma saman og lesa tilfarið ígjøgnum og gera viðmerkingar. Sjálvt um Nicodemus einsamallur stendur sum rithøvundur, so hava hinir lagt eitt munagott arbeiði í bókina.

Nicodemus Rasmussen hevur altíð havt stóran áhuga fyri bygðar- og ættarsøgu, og um 40 ára aldur fór hann at festa á blað ymsar frásagnir, hann hevði um bygðarviðurskiptini frá eldri heimildarfólkum. Men tað eru serliga skrivaðar keldur, hann hevur troyst upplýsingar út til bygðarsøgna. Keldurnar eru jarðarbækur og tingbækur frá 17. öld, síðan skiftibækur, sum taka við 1701, pantibækur, ið taka við

1706, manntalslistarnir, tann elsti frá 1801, men serstakliga kirkjubækurnar, sum fyrri Eysturoyina rökka heilt aftur til 1687. Tann elsta fevni um stívliga 120 ár, frá 1687 til 1808. Hon er elsta kirkjubók fyrri Føroyar. Av tí at hon røkkur so langt aftur, er hon ógvuliga hent og gevur nógvar upplýsingar, og tí ber m.a. til at finna nøvn á persónum, sum hava livað í 17. öld, og við at hyggja í tær gomlu tingbækurnar, sum Einar Joensen gav út, fæst ofta nakað at vita um hesi fólkini. Sum keldu hevur Nicodemus harafturat nýtt Løbners tabellir frá 1814. Úr teimum fæst eitt yvirlikt yvir mong viðurskipti í hvørji einastu bygð í Føroyum, hvønn býling, hvørt hús, hvør stendur fyrri húsinum og hvussu mong fólk eru í húsinum, aldursbýti á fólk o.s.fr.

Hvussu gomul Strendur er, ber ikki til at siga, men skjalfesta søgan um Stranda bygð troytir Nicodemus so langt aftur í tíðina, sum keldurnar rökka. Og frá gamlari tíð hava tað verið fyra høvuðsbýlingar á Strondum. Innanifrá og út eftir eru teir við *Sjógv*, í *Sevlandi*, á *Heyggi* og í *Gerðum*. Fyrr í tíðini hava hesir býlingar ligið langt frá hvørjum øðrum, tó stutt ímillum teir báðar síðst nevndu. Í gomlum skjølum er tað oftast einans býlingsnavnið, sum er tilskilað. Bert í hendingaføri kemur bygðarnavnið Strendur fyrri.

Keldurnar, ið nýttar eru, geva ábending um, at Strendur havur verið millum fólkarikastu bygðirnar í Føroyum, tí tá ið ymsk trætumál eru fyrri á tingi, møta ofta nógvar fólk - úr øllum býlingum - sum vitni. Hetta sama váttar

Við Sjógv á Strondum

eisini manntalið í 1801.

Strendur er søgurik bygð. Mangar av søgum okkara umrøða bygðina, og fólk og hendingar hava stundum beinleiðis og óbeinleiðis tilknýti til hennara. Høvundurin viðger m.a. sagnirnar um Marjuna Lavarsdóttur, nevnd vísa Marjun, og Trøllið við Sjógv út frá teimum søguligu keldunum, og tað er áhugaverdur lesnaður.

Í hesi bókini, sum er fyrsti partur av einum størri søguverki, eru kongsfestini á Strondum tikið til umrøðu so langt aftur, sum skrivligar keldur rökka og fram til um leið 1900 ella eitt sindur inn í hesa øldina. Sum framhald av hesum hevur Jógvan Jensen sáli skrivað um tað, sum nýggjari er, og tað

er við í bókini sum upplýskoyti. Aftast í bókini er prentað eitt nágreinligt fólkavarnayvirlikt, sum Anfinnur Johansen hevur gjørt. Harafturat eru í bókini stívliga 30 gamlar fotomyndir umframt matrikulkort, sum Óli Johansen hevur gjørt.

Bókin telur slakar 500 bls. og er í stívari permu, sum Árni Ziska hevur teknað. Richard Johansen og Anfinnur Johansen hava tikið sær av útgávuverkeiðum og hava lagt bókina til rættis. *Kongsfestini á Strondum* fæst í bókabúðum fyrri 250 kr. men útgávudagin fæst hon fyrri 200 kr. á almennu samkomuni, sum bygðaráðið skipar fyrri í Bygdarhúsinum á Strondum sunnudagin kl. 15.

Frágreiðing um dystin Litava - Føroyar

Sjónvarp Føroya harmast um, at hyggjarin ikki fekk høvi at síggja allan landsdystin millum Litava og Føroyar leygarkvöldið. Í hesum føri stóð SvF at kalla eins hjálparleyst sum føroyingar annars, hóast tað sum fráleið eydnaðist teknisku manningini hjá stovnum at fáa bött um støðuna við hjálp frá samstarvsportum uttanlands. Gongdin í málinum var henda:

SvF hevði frammanundan gjørt allar neyðugar avtalur, sum m.a. umfata sjónvarpsrættindi, atgongd til upptøkur av dystinum og sending av myndunum heim til Føroya um fylgisvein. Tilfar avtalur bera í sær samráðingar við nógvar samstarvsparter og nógvar ymsar sáttmálar, sum m.a. fevna um eitt ótal av tekniskum smálutum.

Avtala varð gjørd við European Broadcasting Union (EBU) í Geneve fyrri at fáa signalið úr Litava upp í ein hósandi fylgisvein, og mannagongdin varð sum vant væl eftirkannað undan dystinum leygarkvöldið. Men tá dysturin skuldi byrja, sendi EBU-útgørðin í Litava við sera lítari megi, so ógjørligt var at taka ímóti signalinum í Føroyum uttan eina risastóra parabol-antennu, og ein tilik finst ikki í landinum. Eftir øllum at døma dugdi litaviska manningin ikki at brúka EBU-útgørðina, so manningin í Føroyum fekk ikki bött um støðuna.

Sum fyrri hálvleikur leið, gjørdist signalið úr Litava so frægt, at tað kundi takast niður í Danmark, sum liggur munandi betur fyrri, og har tey eisini hava sera stórar antennur, sum kunnu taka ov veik signal. Í skundi varð enn ein fylgisveinur leigaður, og í samstarvi við bæði DR TV og TV2 eydnaðist teknisku manningini í SvF at fáa broytt mannagongdina, so dysturin í Litava kundi verða sendur víðari úr Danmark til Føroya.

Hesar umfangandi broytingar tóku bert teknikarum SvF og teirra samstarvsportum fimm minuttir, og tá er skjótt atborið. Trupulleikin er bert, at nú var nakað líðið av dystinum, og í einum landsdysti kennist ein hálvur tími sum eitt heilt ár. Sjónvarp Føroya harmast um hetta og biður hyggjaran bera yvir við tilburðinum.

Sjónvarp Føroya

Viðmerking:

Egoismens kolde vej

Í miðeldini, tá ið menn lótu lív, søgdu teir, at jørðin var rund, ella kvinnur vóru brendur á báli, segði onkur tær duga gá, ræddust fólk upplýsing og kunning um lívsins faktisku viðurskipti.

Hetta miðaldarmyrkrið leitaðu kortið ikki færr enn tveir flokkar á tingi inn í, tá teir av lívsins kreftum vildu forða fyrri, at allir føroyingar, øll tjóðin, skuldi kunast um viðurskiptini í teirra egna ríkisfelagsskapi.

Undir orðaskiftinum um fullveldisuppskotið hjá samgonguni royndu vit fleiri ferðir at vísa javnaðarflokkinum á, at Uttanlandsnevndin fór at fylgja við í tí, sum fór at fara fram.

Eisini vístu vit á, at málið kom aftur á tingborði til aðalorðaskiftis, og at allir tingmenn og alt Føroya fólk fór at fáa eitt sera neyvt innlikt í

tey politisku, umsitingarlígu og búskaparlígu viðurskiptini millum Føroyar og Danmark.

Teir báðir sambandsflokkarnir kastaðu kortini saman, og vístu hvar teir stóðu.

Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin funnu saman eins og teir gjørdur tað fyrri hálvari öld síðani í einari felags stevnu, sum einki annað endamálið hevði enn at varðveita "tingenes tilstand".

Báðir flokkarnir - eins og vit aðrir - hava nýliga verið úti í ikki færr enn tvinni valstríðum í einum ári, hvar spurningurin um frælsi og ófrælsi var tann fremsti av øllum.

Annar teirra, sambandsflokkurin hevði eina greiða meining um hesi viðurskipti, og tað er alla æru

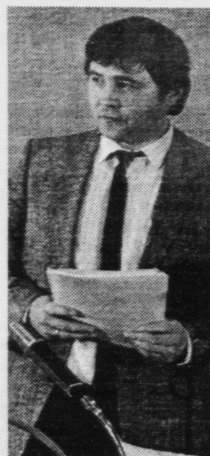
vert. Hinum flokkinum, javnaðarflokkinum, fanst ongantíð nakar botnur undir, - men nú er hann so har.

Javnaðarflokkurin kastaði saman við sambandsflokkinum, og sæst nú hvørva millum sandmaðkarnar í teirri politisku oyðimørkini, sum sambandið hevur valt at dusa sær í.

Hesir tykjast halda, at heimurin stendur í stað, og treða nú einsamallir "egoismens kolde vej" - sum Pól Nyrup Rasmussen so staðiliga ávaraði føroyingar ímóti at gera.

Fyri at fáa eina semju í hesum avbera stóra máli flutti tjóðveldisflokkurin seg ikki so lítið, eins og aðrir, ið taka undir við málinum, gjørdur tað.

Herger Nielsen

Av misgáum var einki navn undir greinini hjá Hergeiri Nielsen í blaðnum í gjár. Vit endurprenta tí greinina og biðja greinskrivaran umbera okkum